

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002420

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 10-06-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кіска Тарас Миронович

2. Taras M. Kiska

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0003-0114-0830

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 05-08-2026

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: ФОП Кіска Тарас Миронович

Код за ЄДРПОУ: 2856908895

Місцезнаходження: вул. Юрія Липи, Львів, 79061, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 14550

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.11, 10.07, 10.09

Тема дисертації:

1. Судова практика як джерело права у державах Центральної Європи
2. Judicial practice as a source of law in the states of Central Europe

Реферат/анотація:

1. Дисертаційне дослідження присвячене комплексному порівняльно-правовому аналізу судової практики як джерела права у державах Центральної Європи у зіставленні з правовою системою України. У першому розділі дисертації розкрито теоретико-методологічні засади дослідження судової практики в системі джерел права. Встановлено, що поняття «джерело права» належить до найбільш дискусійних категорій загальної теорії права та філософії права: попри понад двохтисячолітню традицію використання цього терміну у юридичній науці, єдиного загальновизнаного його визначення досі не вироблено. З'ясовано, що у науковому середовищі відсутня єдина, загальновизнана класифікація джерел права як у вітчизняній, так і в зарубіжній юридичній науці. Виявлено, що перехід пострадянських правових систем від моністичного до плюралістичного розуміння системи джерел права є закономірним наслідком демократичних перетворень і переорієнтації на засади верховенства права. Разом із тим показано, що традиційні нормативістські

класифікаційні схеми значною мірою зберігають свій вплив на вітчизняну правову доктрину, що свідчить про недостатнє звільнення юридичної науки від спадщини радянської ідеології. У другому розділі дисертації досліджено судову правотворчість та концептуальні засади праворозуміння як чинники формування судової практики. Доведено, що судова правотворчість є різновидом правотворчої діяльності зі специфічними ознаками: суб'єктом виступає судовий орган, правотворчість є для нього додатковою функцією, а її здійснення потребує або законодавчого санкціонування, або мовчазного визнання з боку представницьких органів влади. Обґрунтовано, що континентальне право дедалі частіше стикається з об'єктивною неможливістю своєчасно врегульовувати нові суспільні відносини виключно шляхом законотворчості, внаслідок чого судова правотворчість є органічним елементом динамічної правової системи, а не відхиленням від континентальної традиції. Розкрито, що праворозуміння є визначальною методологічною передумовою для вирішення питання про систему джерел права: поступова трансформація праворозуміння в напрямі інтегративних підходів у державах Центральної Європи створила теоретичні та практичні умови для фактичного, хоча нерідко доктринально невизнаного, правотворчого значення судових рішень. У третьому розділі здійснено порівняльно-правовий аналіз судової практики як джерела права в державах Центральної Європи та досліджено явище конвергенції правових систем. Визначено, що у правових системах держав Центральної Європи судовий прецедент формально не визнається основним джерелом права, однак фактично існує у вигляді прецеденту-тлумачення. Розмежовано поняття «судовий прецедент» і «судова практика» як самостійні правові категорії. Встановлено, що конвергенція правових систем є реальним правовим процесом, рушійними силами якого є глобалізація, неможливість законодавця охопити всю різноманітність суспільних відносин, необхідність єдності правозастосування та вплив міжнародного права. Доведено, що зростання ролі судового прецеденту в Україні є проявом об'єктивних конвергенційних процесів між романо-германською та англосаксонською правовими сім'ями, що особливо посилюються в умовах євроінтеграційного курсу держави. За результатами дослідження сформульовано тринадцять висновків, що розкривають теоретичні засади та практичні механізми функціонування судової практики як джерела права в державах Центральної Європи, а також визначають стратегічні напрями вдосконалення правової системи України в контексті євроінтеграційного курсу держави. Зокрема, обґрунтовано, що подолання правової невизначеності щодо нормативного статусу правових позицій Верховного Суду через їх законодавче визнання допоміжним або самостійним джерелом права є першочерговим завданням як для законодавця, так і для правової доктрини.

2. The dissertation research is devoted to a comprehensive comparative legal analysis of judicial practice as a source of law in the states of Central Europe in comparison with the legal system of Ukraine. The first section of the dissertation reveals the theoretical and methodological principles of the study of judicial practice in the system of sources of law. It is established that the concept of "source of law" belongs to the most debatable categories of the general theory of law and philosophy of law: despite the more than two thousand-year tradition of using this term in legal science, its single generally recognized definition has not yet been developed. It is found that in the scientific community there is no single, generally recognized classification of sources of law in both domestic and foreign legal science. It is revealed that the transition of post-Soviet legal systems from a monistic to a pluralistic understanding of the system of sources of law is a natural consequence of democratic transformations and reorientation to the principles of the rule of law. At the same time, it is shown that traditional normative classification schemes largely retain their influence on domestic legal doctrine, which indicates the insufficient liberation of legal science from the legacy of Soviet ideology. The second section of the dissertation examines judicial lawmaking and the conceptual principles of legal understanding as factors in the formation of judicial practice. It is proven that judicial lawmaking is a type of lawmaking activity with specific features: the subject is the judicial body, lawmaking is an additional function for it, and its implementation requires either legislative sanction or tacit recognition by representative authorities. It is substantiated that continental law is increasingly faced with the objective impossibility of timely regulating new social relations exclusively through lawmaking, as a result of which judicial lawmaking is an organic element of a dynamic legal system, and not a deviation from the continental tradition. It is revealed that legal understanding is a decisive methodological prerequisite for resolving the issue of

the system of sources of law: the gradual transformation of legal understanding in the direction of integrative approaches in the states of Central Europe created theoretical and practical conditions for the actual, although often doctrinally unrecognized, law-making significance of judicial decisions. In the third section, a comparative legal analysis of judicial practice as a source of law in the states of Central Europe is carried out and the phenomenon of convergence of legal systems is investigated. It is determined that in the legal systems of the states of Central Europe, judicial precedent is not formally recognized as the main source of law, but in fact exists in the form of a precedent-interpretation. The concepts of “judicial precedent” and “judicial practice” as independent legal categories are distinguished. It is established that the convergence of legal systems is a real legal process, the driving forces of which are globalization, the inability of the legislator to cover the entire diversity of social relations, the need for unity of law enforcement and the influence of international law. It is proven that the growth of the role of judicial precedent in Ukraine is a manifestation of objective convergence processes between the Romano-Germanic and Anglo-Saxon legal families, which have especially intensified in the conditions of the state's European integration course. According to the results of the study, thirteen conclusions were formulated that reveal the theoretical foundations and practical mechanisms of the functioning of judicial practice as a source of law in the states of Central Europe, and also determine strategic directions for improving the legal system of Ukraine in the context of the state's European integration course. In particular, it is substantiated that overcoming legal uncertainty regarding the normative status of the legal positions of the Supreme Court through their legislative recognition as an auxiliary or independent source of law is a priority task for both the legislator and legal doctrine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Кіска Т.М. Місце судової влади в системі стримувань і противаг: теоретико-правові засади. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Право». 2025. Вип. 92. Ч. 1. С. 92-98.
- 2. Кіска Т. М. Праворозуміння як методологічна основа визначення місця судової практики в системі джерел права: актуальні питання. Аналітично-порівняльне правознавство. 2026. Вип. 1. С. 212-216.
- 3. Кіска Т. М. Поняття «джерело права» в сучасній правовій доктрині: актуальні підходи та значення для правового регулювання. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Право». 2026. Вип. 93. Ч. 5. С. 491-497.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бариська Яна Олександрівна

2. Yana O. Baryska

Кваліфікація: к.ю.н., доц., 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5382-7974

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів**Офіційні опоненти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Гарасимів Тарас Зеновійович

2. Taras Z. Harasymiv

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.12

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4627-4774

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Щербанюк Оксана Володимирівна

2. Oksana V. Shcherbanyuk

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1307-2535

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Белов Дмитро Миколайович

2. Dmytro Bielov

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7168-9488

Додаткова інформація: Scopus ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57219557481>;
ResearcherID: Q-8219-2016 (<https://publons.com/researcher/4809441/dmitro-byelov/>);
<https://scholar.google.com/citations?user=q5pW13AAAAAJ&hl>

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Берч Вероніка Вікторівна

2. Veronika V. Berch

Кваліфікація: д.ю.н., доцент, 12.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3837-4724

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070832

Місцезнаходження: вул. Підгірна, Ужгород, Ужгородський р-н., 88000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Бисага Юрій Михайлович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Бисага Юрій Михайлович

Відповідальний за підготовку
облікових документів

Сабов Вікторія Іванівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна